

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 5.11.2010
KOM(2010) 620 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Szóste sprawozdanie
w sprawie utrzymywania przez niektóre państwa trzecie obowiązku wizowego z
naruszeniem zasady wzajemności**

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	Wyniki uzyskane od czasu piątego sprawozdania Komisji w sprawie wzajemności ..	4
2.1.	<i>Australia</i>	4
2.2.	<i>Brazylia</i>	5
2.3.	<i>Państwo Brunei Darussalam</i>	6
2.4.	<i>Kanada</i>	7
2.5.	<i>Japonia</i>	10
2.6.	<i>Stany Zjednoczone Ameryki (USA)</i>	10
3.	Podsumowanie	13

1. WPROWADZENIE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wize podczas przekraczania granic zewnętrznych państw członkowskich (załącznik I do rozporządzenia, zwany dalej „wykazem negatywnym”), oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (załącznik II do rozporządzenia, zwany dalej „wykazem pozytywnym”)¹, stanowi podstawowy instrument naszej wspólnej polityki wizowej i przewiduje mechanizm wzajemności w przypadkach, w których państwo trzecie figurujące w wykazie pozytywnym utrzymuje lub wprowadza wymóg wizowy dla obywateli jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby².

Cztery pierwsze sprawozdania³ pokazują, że stopniowo osiągnięto postępy, jeżeli chodzi o rozwiązywanie kwestii braku wzajemności. W piątym sprawozdaniu w sprawie braku wzajemności⁴ z dnia 19 października 2009 r. wykazano, że jedynie jedna piąta krajów trzecich figurujących w wykazie pozytywnym nadal utrzymuje obowiązek wizowy w stosunku do obywateli jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby.

Tego samego dnia Komisja przyjęła doraźne sprawozdanie odnośnie ponownego wprowadzenia obowiązku wizowego przez Kanadę w stosunku do obywateli Republiki Czeskiej⁵. Po raz pierwszy od uruchomienia nowego mechanizmu wzajemności wizowej w 2005 r. kraj figurujący w wykazie pozytywnym przywrócił obowiązek wizowy dla obywateli państwa członkowskiego. Komisja uznała, że jeśli Kanada nie podejmie pozytywnych kroków w kierunku ułatwienia formalności dla obywateli czeskich pragnących wjechać do Kanady i określenia środków zmierzających do przywrócenia im możliwości bezwizowego wjazdu do Kanady do końca 2009 r., Komisja zaleci wprowadzenie lub przywrócenie obowiązku wizowego dla określonych kategorii obywateli kanadyjskich.

Obydwa sprawozdania przedstawiono Radzie ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dnia 23 października 2009 r. Rada zwróciła się do Komisji o kontynuowanie działań zmierzających do osiągnięcia pełnej wzajemności w przypadku państw trzecich nadal utrzymujących obowiązek wizowy z naruszeniem zasady wzajemności, w szczególności przywrócenia obywatelom czeskim możliwości bezwizowego wjazdu do Kanady.

W obecnym szóstym sprawozdaniu w sprawie wzajemności wizowej podsumowano wyniki działań przeprowadzonych od dnia 19 października 2009 r.

¹ Dz.U. L 81 z 21.3.2001, s. 1.

² Obecny mechanizm wzajemności wprowadzono poprzez zmianę rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001 rozporządzeniem Rady (WE) nr 851/2005 z dnia 2 czerwca 2005 r. (Dz.U. L 141 z 4.6. 2005, s.3.).

³ COM(2006) 3 wersja ostateczna z 10.1.2006, COM(2006) 568 wersja ostateczna z 2.10.2006, COM(2006) 533 wersja ostateczna z 13.9.2007, COM(2008) 486 wersja ostateczna nr 2 z 9.9.2008.

⁴ COM(2009) 560 wersja ostateczna.

⁵ COM(2009) 562 wersja ostateczna.

2. WYNIKI UZYSKANE OD CZASU PIĄTEGO SPRAWOZDANIA KOMISJI W SPRAWIE WZAJEMNOŚCI

2.1. Australia

Obecna sytuacja

Od dnia 27 października 2008 r. obywatele wszystkich państw członkowskich i państw stowarzyszonych w ramach Schengen są uprawnieni do korzystania z systemu eVisitor niezależnie od tego, jaki był ich poprzedni status (tzn. niezależnie od tego, czy objęci byli wymogiem elektronicznego zezwolenia na wjazd „ETA” czy też systemem wiz elektronicznych „eVisa”)⁶. System „eVisitor” pozwala turystom i biznesmenom na pobyt trwający maksymalnie trzy miesiące przy każdym wjeździe. Wiza eVisitor jest ważna przez okres dwunastu miesięcy od dnia jej przyznania.

Rozpatrywanie wniosków o wizę eVisitor

Od momentu wprowadzenia systemu eVisitor Australia regularnie przedstawiała Komisji sprawozdania dotyczące statystyk w zakresie wniosków o wizę eVisitor, złożonych przez obywateli wszystkich państw członkowskich. Trzecie sprawozdanie obejmujące okres od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 października 2009 r. przedstawiono dnia 18 stycznia 2010 r. W tym okresie przyznano 132 036 pozwoleń w ramach systemu eVisitor, z czego 88,54% stanowiły pozwolenia przyznane automatycznie. Za wyjątkiem obywateli Rumunii (28,99%), Bułgarii (40,95%) i Słowacji (69,92%) odsetek pozwoleń wydanych automatycznie przekracza 82% i jest najwyższy dla obywateli Grecji, w przypadku których wyniósł 95,59%. Z powodu stwierdzonego podania nieprawdziwych danych we wnioskach o pozwolenie na wjazd w przypadku obywateli niektórych państw członkowskich, Australia zdecydowała się ręcznie rozpatrzyć większą liczbę tych wniosków i zbadać je bardziej szczegółowo. Odrzucono 745 wniosków, z których 263 zostało złożonych przez obywateli Rumunii. Ponadto w statystykach wykazano, że średni zmodyfikowany wskaźnik liczby osób niepowracających (ang. *Modified Non-Return Rate – MNRR*)⁷ wyniósł 0,71%, a odsetek ten był najwyższy w przypadku Łotwy i wyniósł 5,63%.

Dodatkowo przedstawiono przegląd dotyczący pierwszego pełnego roku funkcjonowania systemu eVisitor (27 października 2008 – 31 października 2009). W ciągu tego roku złożono 358 273 wniosków, z czego 86,94% zaakceptowano automatycznie. Odrzucono 1 863 wniosków, z których 761 zostało złożonych przez obywateli Rumunii. Średni wskaźnik MNRR wyniósł 0,59%, podczas gdy w przypadku obywateli Rumunii był on najwyższy i wyniósł 4,83%. Australia oświadczyła, że mimo iż w ciągu pierwszego roku nie odnotowano kolejnych przypadków podania nieprawdziwych danych we wnioskach o pozwolenie na wjazd,

⁶ W celu uzyskania dalszych informacji na temat ETA i wizej elektronicznej zob. załącznik 2 do pierwszego sprawozdania w sprawie wzajemności wizowej (COM(2006) 3 wersja ostateczna).

⁷ Zmodyfikowany wskaźnik liczby osób niepowracających oblicza się na podstawie odsetka osób przybyłych do Australii, których początkowe wize straciły ważność w okresie sprawozdawczym i które pozostają nielegalnie na terytorium Australii, osób, które opuściły terytorium Australii posiadając wizę, która utraciła ważność, lub które złożyły wniosek o kolejną wizę, nieuznaną za przynoszącą korzyści Australii.

nadal wymagane jest monitorowanie wniosków składanych przez obywateli Bułgarii i Rumunii.

W dniu 4 kwietnia 2010 r. Australia dostarczyła czwarte sprawozdanie, obejmujące okres od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 stycznia 2010 r. W tym okresie przyznano 255 178 pozwoleń w ramach systemu eVisitor, z czego 87,69% stanowiły pozwolenia przyznane automatycznie. Najniższy odsetek pozwoleń wydanych automatycznie odnotowano w przypadku Rumunii (25,63%) i Bułgarii (36,61%). W przypadku obywateli Rumunii wskaźnik MNRR był najwyższy i wyniósł 6,23%, w Bułgarii – 3,72%, podczas gdy średnia wartość kształtowała się na poziomie 0,75%.

W dniu 10 czerwca 2010 r. Australia przedstawiła piąte sprawozdanie obejmujące okres od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 30 kwietnia 2010 r. oraz okres od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 30 kwietnia 2009 r. Z porównania tych dwóch okresów wynika, że odsetek pozwoleń wydanych automatycznie wzrósł z 85,32% do 87,09%. Jednak odsetek ten znacznie spadł w przypadku wniosków złożonych przez obywateli Bułgarii i Rumunii, odpowiednio z 87,30% do 35,38% oraz z 78,57% do 27,94%. Stanowi to odzwierciedlenie faktu, że w wyniku stwierdzenia przypadków podania nieprawdziwych danych we wnioskach o pozwolenie na wjazd, władze australijskie rozpatrują ręcznie większą liczbę wniosków złożonych przez tych obywateli. Ponadto Australia stwierdziła, że przypadki podania nieprawdziwych danych występują także w coraz większej liczbie wniosków o pozwolenie na wjazd składanych przez obywateli Łotwy.

Prace nad oceną, czy system eVisitors odpowiada procedurze ubiegania się o wizę Schengen dobiegają końca i ocena ta zostanie wkrótce przedstawiona w oddzielnym dokumencie.

Ocena

Zasadniczo w ramach systemu eVisitor w taki sam sposób traktuje się obywateli państw członkowskich oraz krajów stowarzyszonych w ramach Schengen. Poza tym średni odsetek pozwoleń wydanych automatycznie pozostaje na bardzo wysokim poziomie. Sprawozdania pokazują jednak, że z powodu występowania przypadków podania nieprawdziwych danych we wnioskach o pozwolenie na wjazd składanych przez obywateli niektórych państw członkowskich, władze australijskie rozpatrują ich wnioski głównie ręcznie, aby móc je jeszcze dodatkowo przeanalizować. W związku z powyższym Komisja nadal będzie uważnie śledzić, w jaki sposób rozpatruje się wnioski składane w ramach systemu eVisitor.

2.2. Brazylia

Obecna sytuacja

Obywateli czterech państw członkowskich (Cypru, Estonii, Łotwy i Malty) w dalszym ciągu obejmuje obowiązek wizowy przy wjeździe do Brazylii.

Działania podjęte w celu zapewnienia wzajemności

Podczas ostatniej rundy negocjacji, która odbyła się w Brasili w dniach 29 września – 1 października 2009 r., sfinalizowano tekst umowy w sprawie zniesienia wiz krótkoterminowych dla posiadaczy paszportów zwykłych między Unią Europejską a

Brazylią, kończąc tym samym negocjacje. Negocjacje dotyczące umowy w sprawie zniesienia wiz dla posiadaczy paszportów dyplomatycznych, służbowych lub urzędowych zakończono dnia 19 listopada 2009 r.

Pozostałą kwestię dotyczącą jednostronnego oświadczenia Unii Europejskiej, które miało zostać ogłoszone Brazylii w celu zabezpieczenia istniejących umów dwustronnych (dotyczących zniesienia obowiązku wizowego dla kategorii podróżnych nieobjętych postanowieniami umowy między UE a Brazylią) rozwiązano w drodze wymiany listów między Komisją a Brazylią w okresie między lutym a kwietniem 2010 r. W swoim liście Komisja Europejska oświadcza, że Unia Europejska może zawiesić umowę dotyczącą posiadaczy standardowych paszportów, jeżeli Brazylia zacznie wypowiadać istniejące umowy dwustronne. Brazylia swojej odpowiedzi stwierdziła, że wzięła pod uwagę oświadczenie UE i potwierdziła swój zamiar renegocjowania niektórych umów dwustronnych odpowiednio do okoliczności indywidualnych przypadków, we współpracy z drugą stroną.

Obydwie umowy formalnie parafowano dnia 28 kwietnia 2010 r.

Dnia 6 sierpnia 2010 r. Komisja przyjęła projekty decyzji w sprawie podpisania i zawarcia dwóch porozumień o zniesieniu wiz krótkoterminowych między UE a Brazylią. Decyzje w sprawie podpisania zostały przyjęte Radę na posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniach 7-8 października 2010 r., co pozwoli stronie UE na formalne podpisanie porozumień z Brazylią.

Ocena

Komisja z zadowoleniem przyjmuje parafowanie stosownych porozumień o zniesieniu wiz krótkoterminowych dla posiadaczy standardowych paszportów oraz dla posiadaczy paszportów dyplomatycznych, służbowych lub urzędowych. Komisja ma nadzieję, że obie strony jak najszybciej ratyfikują obydwie porozumienia w ramach swoich procedur wewnętrznych, aby obywatele wszystkich państw członkowskich UE mogli podróżować do Brazylii bez obowiązku posiadania wizy.

2.3. Państwo Brunei Darussalam

Obecna sytuacja

Obywatele wszystkich państw członkowskich korzystają z systemu zwolnienia z obowiązku wizowego w przypadku pobytów nieprzekraczających 30 dni. Pobyt bezwizowy może zostać przedłużony na miejscu dwukrotnie, każdorazowo 30 dni i może wynieść maksymalnie 90 dni. Jednakże obywatele Stanów Zjednoczonych, będący posiadaczami standardowych paszportów odczytywanych automatycznie, korzystają z przywileju preferencyjnego bezpośredniego zwolnienia z obowiązku wizowego na okres 90 dni.

Działania podjęte w celu zapewnienia wzajemności

Komisja przeprowadziła dalsze konsultacje z placówką dyplomatyczną Państwa Brunei Darussalam przy Unii Europejskiej na poziomie technicznym, aby przedyskutować możliwość uzyskania pełnego zwolnienia obywateli UE z obowiązku wizowego na okres 90 dni. W ministerstwach Państwa Brunei Darussalam przeprowadzono wewnętrzne dyskusje na temat możliwości

przedłużenia zwolnienia obywateli UE z obowiązku wizowego na okres 90 dni. Władze Państwa Brunei Darussalam wymagają jednak od strony UE złożenia oficjalnego wniosku dotyczącego przedłużenia zwolnienia z obowiązku wizowego na okres 90 dni. W dniu 24 czerwca 2010 r. Komisja przedstawiła władzom Państwa Brunei Darussalam oficjalny wniosek dotyczący uzyskania zwolnienia obywateli UE z obowiązku wizowego na okres 90 dni.

Ocena

Określenie dalszego działania Komisji w tej sprawie będzie możliwe dopiero po reakcji ze strony władz Państwa Brunei Darussalam na jej oficjalny wniosek.

2.4. Kanada

Obecna sytuacja

Obowiązek wizowy utrzymywany jest wobec obywateli Bułgarii, Republiki Czeskiej oraz Rumunii.

Sytuacja dotycząca Republiki Czeskiej

W następstwie przywrócenia przez Kanadę obowiązku wizowego w stosunku do obywateli Republiki Czeskiej dnia 14 lipca 2009 r., Komisja przyjęła doraźne sprawozdanie w tej sprawie dnia 19 października 2009 r. Komisja wskazała na dwa warunki, które Kanada musi w zadowalającym stopniu wypełnić do końca 2009 r.: ponowne otwarcie biur wydających wizy w Republice Czeskiej oraz określenie planu działań zmierzających do przywrócenia ruchu bezwizowego dla obywateli czeskich. Jeżeli Kanada nie spełni tych warunków, Komisja zaleci wprowadzenie lub przywrócenie obowiązku wizowego dla określonych kategorii obywateli kanadyjskich.

W piśmie z dnia 10 grudnia 2009 r. władze kanadyjskie poinformowały Komisję, że z dniem 21 grudnia 2009 r. obywatele czescy będą mogli składać wnioski wizowe, kontaktować się z pracownikiem wydziału wizowego lub odbierać wizy w ambasadzie Kanady w Pradze. W trakcie posiedzenia Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dnia 25 lutego 2010 r. Komisja zaznaczyła, że dzięki otwarciu wydziału wizowego w Pradze od dnia 21 grudnia 2009 r. został spełniony pierwszy z dwóch warunków wymienionych w sprawozdaniu doraźnym.

Dnia 15 marca 2010 r. w Pradze odbyło się drugie posiedzenie grupy roboczej ekspertów z Kanady i Republiki Czeskiej, w którym wzięli udział także pracownicy Komisji. Podczas posiedzenia przeprowadzono dyskusje na temat możliwego zakresu środków, które skłoniłyby Kanadę do zniesienia w przyszłości obowiązku wizowego wobec obywateli czeskich. W oparciu o wyniki dyskusji Komisja opracowała projekt środków, które należy podjąć, dzieląc je na dwie grupy: po pierwsze, środki, których wprowadzanie już rozpoczęto i które, w perspektywie długoterminowej, mają zapobiec powstaniu sytuacji podobnej do tej, która spowodowała wprowadzenie przez Kanadę obowiązku wizowego dla obywateli Republiki Czeskiej; po drugie, środki, które pozwolą Kanadzie na podjęcie decyzji o zniesieniu obowiązku wizowego, zanim środki z pierwszej grupy nie zostaną całkowicie wdrożone. Zarówno Kanada jak i Republika Czeska zaakceptowały taki projekt środków.

Dnia 30 marca 2010 r. rząd kanadyjski przedłożył parlamentowi projekt ustawy o zmianie przepisów dotyczących uchodźców (ang. *Balanced Refugee Reform Act*, projekt ustawy C-11). Ustawa zawiera przepisy dotyczące zmiany w komisji ds. imigracji i uchodźców (ang. *Immigration and Refugee Board – IRB*), organie wyznaczającym bezpieczne państwa pochodzenia, ograniczenia dotyczące oceny ryzyka, dokonywanej przed planowanym wydalaniem oraz inne procesy następujące po złożeniu wniosku o azyl jak również regulacje dotyczące terminowego wydalania osób, którym odmówiono azylu. To powinno doprowadzić do szybszego podejmowania decyzji, zapewnienia ochrony osobom tego wymagającym oraz do szybszego wydalania osób, którym odmówiono azylu. Dnia 29 czerwca 2010 r., po zatwierdzeniu przez Izbę Reprezentantów i przez Senat, gubernator generalny przyznał ustawie zgodę królewską (ang. *royal assent*). Zgoda królewska oznacza okres wdrażania ustawy, podczas którego należy opracować projekt dodatkowych przepisów wykonawczych i wytycznych operacyjnych oraz zatrudnić i wyszkolić dodatkowy personel. Dnia 14 maja 2010 r. w Ottawie odbyło się trzecie posiedzenie Grupy roboczej ekspertów z Kanady i Republiki Czeskiej, w którym wzięli udział także pracownicy Komisji. Za podstawę dyskusji służył ustalony po posiedzeniu w Pradze projekt środków, które należy podjąć. Omówiono każdy punkt projektu oraz określono związane z nim terminy i działania. Osiągnięto zgodę w sprawie projektu dokumentu przedłożonego przez Republikę Czeską: „Środki dotyczące systemu wizowego między Republiką Czeską a Kanadą (uzgodnione 14 maja 2010 r. na posiedzeniu Grupy roboczej ekspertów w Ottawie)”.

Dnia 20 września 2010 r. w Pradze odbyło się czwarte posiedzenie grupy roboczej ekspertów z Kanady i Republiki Czeskiej, w którym ponownie wzięli udział pracownicy Komisji. Sprawdzono postęp w zakresie realizacji działań ustalonych w dokumencie „Środki dotyczące systemu wizowego między Republiką Czeską a Kanadą”. Ustalono, że w listopadzie lub na początku grudnia 2010 r. Kanada wyśle do Republiki Czeskiej misję ekspertów w celu zebrania danych w ramach przeglądu polityki wizowej. Władze kanadyjskie poinformowały, że do końca 2011 r. powinny zostać przyjęte rozporządzenia wykonawcze do ustawy o zmianie przepisów dotyczących uchodźców i ustawa ta wejdzie w życie.

Sytuacja dotycząca Bułgarii i Rumunii

Kwestię zniesienia obowiązku wizowego w przypadku podróży do Kanady dla wszystkich obywateli UE poruszano wiele razy, w szczególności podczas szczytu UE-Kanada dnia 5 maja 2010 r., kiedy to Unia Europejska zdecydowanie naciskała na ustalenie wspólnego celu, jakim miało być zniesienie obowiązku wizowego dla wszystkich obywateli UE podróżujących do Kanady. Kanada potwierdziła swoje zaangażowanie w usunięcie pozostałych przeszkód utrudniających jak najszybsze osiągnięcie tego wspólnego celu.

W następstwie wizyt technicznych urzędników kanadyjskich w kwietniu 2008 r. w Rumunii oraz Bułgarii, w marcu 2009 r. Kanada przedstawiła obu państwom kluczowe wnioski płynące z przeglądów. Oba państwa członkowskie przekazały zaktualizowane informacje dotyczące wniosków przedstawionych w przeglądzie. Kanada wyjaśniła obu państwom członkowskim swoje zastrzeżenia, wyrażając jednocześnie wolę dalszej współpracy, i potwierdziła chęć otrzymywania dalszych aktualizacji w zakresie kwestii budzących zastrzeżenia.

Od momentu przedstawienia ostatniego sprawozdania urzędnicy kanadyjscy odbyli kilka spotkań z urzędnikami z ambasady Rumunii w Ottawie w celu omówienia kwestii związanych z wizami i migracją. Kanada przekazała władzom Rumunii, że w tym momencie nie przewiduje zniesienia obowiązku wizowego. Ponadto Kanada przekazała obydwu państwom członkowskim, że nadal będzie śledzić warunki w Bułgarii i Rumunii oraz postępy czynione w celu spełnienia określonych przez nią kryteriów zwolnienia z obowiązku wizowego.

Ocena

W przypadku sytuacji dotyczącej Republiki Czeskiej Komisja postawiła dwa warunki, które muszą zostać spełnione przez Kanadę. Pierwszy warunek został spełniony dzięki otwarciu dnia 21 grudnia 2009 r. biura wydającego wizy w Pradze.

Komisja stwierdza, że spełniono również drugi warunek dotyczący podjęcia środków w celu przywrócenia obywatelom Republiki Czeskiej możliwości bezwizowego wjazdu do Kanady. W wyniku trzeciego posiedzenia Grupy roboczej ekspertów z Kanady i Republiki Czeskiej Kanada i Republika Czeska osiągnęły zgodę odnośnie projektu dokumentu opracowanego przez Republikę Czeską. Mimo że dokument jest zatytułowany „Środki dotyczące systemu wizowego między Republiką Czeską a Kanadą (uzgodnione 14 maja 2010 r. na posiedzeniu Grupy roboczej ekspertów w Ottawie)”, Komisja stwierdza, że dokument ten stanowi projekt środków, które należy podjąć, spełniając tym samym drugi warunek. Dlatego też Komisja uważa, że Kanada spełniła obydwa warunki określone w sprawozdaniu doraźnym.

W czasie czwartego posiedzenia Grupy roboczej ekspertów z Kanady i Republiki Czeskiej, które odbyło się dnia 20 września 2010 r. w Pradze, osiągnięto dalsze postępy we wdrażaniu zaplanowanych środków; w szczególności ustalono, że przed końcem 2010 r. Kanada wyśle do Republiki Czeskiej misję ekspertów w celu zebrania danych w ramach przeglądu polityki wizowej, co mogłoby stworzyć realne perspektywy podjęcia przez Kanadę decyzji o przywróceniu ruchu bezwizowego dla obywateli czeskich. Dlatego też na tym etapie Komisja stwierdza, że nie jest konieczne podejmowanie jakichkolwiek działań odwetowych. Komisja będzie jednak uważnie śledzić postępy we wdrażaniu środków, w szczególności w podjęciu szybkich i odpowiednich działań następczych w związku z misją w Republice Czeskiej w celu zbierania danych, która ma się odbyć przed końcem 2010 r. Ponadto Komisja stwierdza, że nie powinno się czekać z ponownym zniesieniem obowiązku wizowego dla obywateli czeskich aż do momentu wprowadzenia zmiany przepisów dotyczących azylu w Kanadzie. W notatkach z drugiego posiedzenia Grupy roboczej ekspertów w dniu 15 marca 2010 r. Republika Czeska, Kanada i Komisja uzgodniły, że „przyjęcie nowych przepisów dotyczących azylu w Kanadzie – które mogą zostać wdrożone nawet dopiero w 2013 r. – nie powinno warunkować zniesienia obowiązku wizowego; realizacja innych planowanych kroków pozwoli Kanadzie na zniesienie obowiązku wizowego przed wdrożeniem nowych przepisów dotyczących azylu”. Kanada potwierdziła te uzgodnienia podczas czwartego posiedzenia grupy roboczej ekspertów dnia 20 września 2010 r.

W odniesieniu do Bułgarii i Rumunii, Komisja jest świadoma, że oba państwa nie spełniają jeszcze wszystkich kryteriów zwolnienia z obowiązku wizowego ustalonych przez Kanadę. Niemniej jednak Komisja będzie uważnie śledzić sytuację

i kontynuować rozmowy z Kanadą, aby osiągnąć postępy na drodze do zniesienia przez Kanadę obowiązku wizowego dla Bułgarii i Rumunii.

2.5. Japonia

Obecna sytuacja

Wszystkie państwa członkowskie korzystają z przywileju podróżowania do Japonii bez obowiązku uzyskania wizy. Jednak w przypadku obywateli Rumunii przywilej ten jest jedynie tymczasowy i został przyznany na okres od dnia 1 września 2009 r. do 31 grudnia 2011 r.

Tymczasowe zniesienie obowiązku wizowego wobec obywateli Rumunii

Japonia oświadczyła, że dokona oceny skutków tymczasowego zniesienia obowiązku wizowego wobec obywateli Rumunii rok po jego wejściu w życie. W okresie od września do grudnia 2010 r. wydział imigracyjny ministerstwa sprawiedliwości Japonii zbierze i przeanalizuje stosowne dane, zawierające również informacje dotyczące wskaźnika przekroczenia dozwolonego okresu pobytu.

Attaché oddelegowany z rumuńskiego ministerstwa administracji i spraw wewnętrznych do ambasady Rumunii w Japonii – co było jednym z warunków tymczasowego zniesienia obowiązku wizowego – zbudował bliskie, oparte na współpracy relacje z japońskim wydziałem imigracyjnym.

Ocena

Komisja oczekuje przygotowywanej przez japoński wydział imigracyjny oceny skutków pierwszego roku obowiązywania tymczasowego zniesienia obowiązku wizowego dla obywateli Rumunii i ma nadzieję, że w wyniku tej oceny Japonia zdecyduje się na stałe znieść obowiązek wizowy dla obywateli Rumunii.

2.6. Stany Zjednoczone Ameryki (USA)

Obecna sytuacja

Obowiązek wizowy utrzymywany jest wobec obywateli Bułgarii, Cypru, Polski oraz Rumunii.

W dniu 5 kwietnia 2010 r. Grecja została objęta programem bezwizowym (ang. *Visa Waiver Program – VWP*).

Działania podjęte w celu zapewnienia wzajemności

Komisja wielokrotnie podnosiła kwestię braku wzajemności wizowej w kontaktach z władzami Stanów Zjednoczonych na poziomie technicznym i politycznym, szczególnie podczas posiedzenia trojki ministerialnej ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z udziałem UE i Stanów Zjednoczonych w dniu 28 października 2009 r., posiedzeń wspólnej grupy zadaniowej UE i Stanów Zjednoczonych w dniach 10 grudnia 2009 r. oraz 10 marca 2010 r., nieformalnych spotkań urzędników wyższego szczebla w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z udziałem UE i Stanów Zjednoczonych w styczniu i lipcu

2010 r. oraz posiedzenia ministrów ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z udziałem UE i Stanów Zjednoczonych w dniach 8-9 kwietnia 2010 r. Dnia 2 listopada 2009 r. opublikowano w Rejestrze Federalnym Stanów Zjednoczonych, tom 74, nr 210 ostateczne reguły dotyczące badań medycznych, jakim muszą być poddani cudzoziemcy, które weszły w życie 4 stycznia 2010 r. Na mocy tych reguł usunięto HIV/AIDS z listy chorób zakaźnych. Oznacza to, że od dnia 4 stycznia 2010 r. nosiciele wirusa HIV i osoby chore na AIDS są uprawnione do podróżowania w ramach programu bezwizowego.

Dnia 20 stycznia 2010 r. Biuro Celne i Ochrony Granic Stanów Zjednoczonych (ang. *U.S. Customs and Border Protection - CBP*) wprowadziło okres przejściowy 60 dni, podczas którego przewoźnicy lotniczy musieli dostosować swoje procedury do obsługi elektronicznego systemu zezwolenia na podróż (ang. *Electronic System for Travel Authorization - ESTA*). Linie lotnicze mogą odmówić wejścia na pokład osobom podróżującym w ramach programu bezwizowego, jeżeli nie posiadają one zezwolenia ESTA.

Dnia 4 marca 2010 r. prezydent Obama podpisał ustawę o zmianach technicznych z 2009 r. (ang. *H.R. 1299, the "United States Capitol Police Administrative Technical Corrections Act "*), zawierającą ustawę o promocji podróży z 2009 r. (ang. *Travel Promotion Act - TPA*). Ustawa o promocji podróży zmienia ustawę o imigracji i obywatelstwie (ang. *Immigration and Nationality Act*) poprzez dodanie zapisu, że nie później niż w terminie 6 miesięcy od momentu przyjęcia ustawy o promocji podróży sekretarz bezpieczeństwa wewnętrznego (ang. *Secretary of Homeland Security*) ma ustalić opłatę za korzystanie z systemu ESTA oraz rozpocząć ocenę i pobieranie tej opłaty. Początkowa kwota opłaty jest składa się z opłaty 10 USD za uzyskanie zezwolenia na podróż oraz kwoty, która będzie wystarczająca, aby pokryć przynajmniej całkowite koszty wprowadzenia systemu ESTA i zarządzania nim. Kwota ta zostanie określona przez sekretarza bezpieczeństwa wewnętrznego. Kilkakrotnie przedstawiano zastrzeżenia, również w formie pisemnej, dotyczące opłaty (w celu uzyskania szczegółowych informacji na temat zastrzeżeń wniesionych przy różnych okazjach zobacz piąte sprawozdanie w sprawie wzajemności wizowej)⁸. Dodatkowo dnia 23 grudnia 2009 r. ponownie przedstawiono zastrzeżenia we wspólnych pismach Unii Europejskiej i Japonii, skierowanych do sekretarza stanu Hilary Clinton i sekretarza bezpieczeństwa wewnętrznego Janet Neapolitano.

Dnia 20 maja 2010 r. sekretarz bezpieczeństwa wewnętrznego Janet Neapolitano ogłosiła, że zniesiono wymóg składania papierowego formularza przyjazdu/wyjazdu (formularza I-94W) wobec osób podróżujących w ramach programu bezwizowego. Pod koniec tego lata papierowy formularz I-94W zlikwiduje się na wszystkich lotniskach. Oznacza to, że podróżni muszą teraz wypełnić jedynie znajdujący się na stronie internetowej formularz ESTA i nie jest konieczne dodatkowe wypełnianie formularza I-94W. Dnia 6 sierpnia 2010 r., zgodnie z ramami czasowymi określonymi w ustawie o promocji podróży, Biuro Celne i Ochrony Granic Stanów Zjednoczonych, będące częścią departamentu bezpieczeństwa wewnętrznego (ang. *U.S. Homeland Security Customs and Border Protection*) opublikowało tymczasowe reguły dotyczące opłaty za zezwolenie na podróż (ang. *Travel Promotion Fee*) oraz opłaty za korzystanie z systemu ESTA (ang. *Fee for Use of the System of the*

⁸ COM(2009) 560 wersja ostateczna, s. 7 i 8.

Electronic System for Travel Authorization), które weszły w życie dnia 8 września 2010 r. Według tych reguł osoby korzystające z systemu ESTA muszą dokonać opłaty w wysokości 14 USD, na którą się składa opłata 10 USD za zezwolenie na podróż, zgodnie z ustawą o promocji podróży, oraz opłata 4 USD, określona przez sekretarza bezpieczeństwa wewnętrznego, aby zapewnić pokrycie całkowitych kosztów wprowadzenia systemu ESTA i zarządzania nim. Opłatę 4 USD pobiera się od wszystkich osób ubiegających się o elektroniczne zezwolenie na podróż, podczas gdy opłatą 10 USD obciąża się tylko te osoby, którym przyznano takie zezwolenie.

Opłata za korzystanie z systemu ESTA dotyczy wszystkich nowych rejestracji, począwszy od dnia 8 września 2010 r. W przypadku gdy osoba podróżująca jest już zarejestrowana w systemie ESTA, zasadniczo nie musi ona ponownie się rejestrować, żeby uiścić opłatę po dniu 8 września 2010 r.

Płatności należy dokonać za pomocą wybranych kart kredytowych lub debetowych. Departament bezpieczeństwa wewnętrznego (DHS) sprawdza obecnie, czy w przyszłości będzie możliwe korzystanie z innych środków płatności.

W dniu ogłoszenia przez USA tymczasowych reguł dotyczących opłaty za korzystanie z systemu ESTA Komisja wydała publiczne oświadczenie, w którym z jednej strony wyraziła swoje zrozumienie, że decyzję o wprowadzeniu opłaty podjęto zgodnie z zobowiązaniami prawnymi wynikającymi z ustawy o promocji podróży, z drugiej strony jednak wyrażając swoje ubolewanie z powodu wprowadzenia tej opłaty. Po raz kolejny przedstawiono uwagi UE oraz Komisji, że nowe wymagania, które stosuje się tylko wobec osób podróżujących w ramach programu bezwizowego, nie są zgodne z zobowiązaniem USA w sprawie ułatwienia mobilności transatlantyckiej i będą stanowić dodatkowy obowiązek ciążyący na europejskich obywatelach podróżujących do USA.

Dnia 7 października 2010 r. Komisja w ramach ustanowionej przez USA procedury konsultacji społecznej przesłała władzom USA pisemne uwagi w sprawie tymczasowych reguł, przypominając raz jeszcze o utrudnieniu mobilności transatlantyckiej spowodowanym wprowadzeniem nowych wymagań oraz przedstawiając szczegółowe uwagi na temat przepisów zawartych w tymczasowych regułach, np. dotyczących dozwolonych środków płatności oraz ochrony danych osobowych.

W Rejestrze Federalnym Stanów Zjednoczonych nie opublikowano jeszcze ostatecznych reguł dotyczących systemu ESTA. Gdy reguły te zostaną opublikowane, Komisja wyda ostateczną ocenę uwzględniając wszelkie możliwe zmiany, łącznie z wprowadzeniem opłaty za korzystanie z systemu ESTA.

Zgodnie z ustaleniami Komitetu Stałych Przedstawicieli (Coreperu) z dnia 12 marca 2008 r. szczególną uwagę należy zwrócić na „podejście dwutorowe” w kontekście wykonywania zewnętrznych kompetencji na mocy traktatu lizbońskiego. Komisja dokładniej zbada tę kwestię. Jednak mimo że nie zakończono jeszcze odpowiednich procedur po stronie UE, władze USA pozwoliły dodatkowym państwom członkowskim przystąpić do programu bezwizowego, np. Grecji w kwietniu 2010 r. Ponadto należy zauważyć, że niektóre państwa członkowskie nie spełniły jeszcze wszystkich wymagań prawnych USA w zakresie (dalszego) udziału w programie bezwizowym, podlegających kompetencji UE (i których wypełnienie

zadeklarowałyby w wymianie listów między UE a USA), np. obowiązku wydawania paszportów biometrycznych.

Ocena

Komisja z zadowoleniem przyjmuje wiadomość, że również Grecja została również objęta programem bezwizowym. Jako że nie wprowadzono jeszcze systemu kontroli biometrycznej w przypadku opuszczenia kraju drogą lotniczą, który może zweryfikować wylot przynajmniej 97 procent cudzoziemców opuszczających Stany Zjednoczone w portach lotniczych i jest jednym z warunków określonych w ustawie „11 września” (ang. *9/11 Act*), próg wskaźnika odmowy wiz nadal wynosi 3 %. Oznacza to, w oparciu o ostatnie wskaźniki poziomu odmów dla czterech państw członkowskich nieobjętych programem ruchu bezwizowego, że jedynie Cypr spełnia kryterium wskaźnika odmów poniżej 3 %. Cypr nie spełnia jednak innych warunków prawnych określonych przez USA, które wymagane są do objęcia systemem bezwizowym. Komisja nadal będzie podnosić kwestię braku wzajemności w swoich kontaktach ze Stanami Zjednoczonymi, aby jak najszybciej osiągnąć pełną wzajemność wizową.

Jeżeli chodzi o kwestię HIV/AIDS, Komisja docenia fakt, że HIV/AIDS usunięto z listy chorób zakaźnych oraz że nosiciele wirusa HIV i osoby chore na AIDS są obecnie uprawnione do podróżowania w ramach programu bezwizowego.

Jeżeli chodzi o stosunek Komisji do tymczasowych reguł dotyczących opłaty za korzystanie z systemu ESTA, to mimo iż Komisja rozumie, że decyzję o opłacie podjęto zgodnie z zobowiązaniami określonymi w ustawie o promocji podróży, to jednak wyraża swoje ubolewanie z powodu wprowadzenia tej opłaty przez USA. Komisja powtórzyła swoje obawy, wyrażane już przy okazji różnych wystąpień na szczepie UE, sygnalizując, że wprowadzenie opłaty za korzystanie z systemu ESTA będzie dodatkowym obowiązkiem ciążącym na europejskich obywatelach podróżujących do Stanów Zjednoczonych oraz, że takie działanie nie jest spójne z wielokrotnie deklarowanym zaangażowaniem w rozwój kontaktów transatlantyckich i współpracy. Dnia 7 października 2010 r., w ramach procedury konsultacji społecznej ustanowionej przez USA, Komisja przesłała władzom USA pisemne uwagi w sprawie reguł tymczasowych dotyczących opłaty za korzystanie z systemu ESTA. Komisja nadal będzie zgłaszać władzom USA swoje zastrzeżenia dotyczące opłaty za korzystanie z systemu ESTA.

Jako że ostateczne reguły dotyczące systemu ESTA nie zostały jeszcze opublikowane w Rejestrze Federalnym Stanów Zjednoczonych, Komisja nie zakończyła jeszcze swojej oceny tego systemu pod kątem jego równoważności z procedurą ubiegania się o wizę Schengen. Pobieranie tej opłaty będzie stanowić niewątpliwie dodatkowy czynnik, który zostanie uwzględniony w tej ocenie.

3. PODSUMOWANIE

Wprowadzenie nowego mechanizmu wzajemności wizowej w 2005 r. na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 851/2005 można uznać za zadowalające. Australia i Japonia traktują obecnie wszystkich obywateli państw członkowskich na równych zasadach, jednak osiągnięcie pełnej wzajemności wizowej uzależnione jest od wyników oceny funkcjonowania systemu eVisitor oraz zniesienia na stałe obowiązku

wizowego wobec obywateli Rumunii. W celu zapewnienia wzajemności wizowej z Brazylią, Unia Europejska wkrótce podpisze z tym krajem dwa porozumienia w sprawie zniesienia obowiązku wizowego – jedno dotyczące posiadaczy standardowych paszportów, a drugie dotyczące posiadaczy paszportów dyplomatycznych, służbowych oraz urzędowych. Komisja będzie się starała doprowadzić do jak najszybszej ratyfikacji tych porozumień przez Unię Europejską oraz monitorować ratyfikację po stronie brazylijskiej.

Obecnie znanych jest jedynie niewiele przypadków braku wzajemności, z których dwa mają szczególne cechy:

- Państwo Brunei-Darussalam zwolniło z obowiązku wizowego wszystkich obywateli EU, jednak dotyczy to jedynie pobytów do 30 dni, a pobyt bezwizowy może zostać przedłużony dwukrotnie każdorazowo o 30 dni; Komisja będzie nadal dążyła do osiągnięcia pełnej wzajemności wizowej, mimo że obecna sytuacja nie jest problematyczna dla obywateli UE;
- Kanada przywróciła obowiązek wizowy wobec obywateli Czech, jednak określono środki, które należy podjąć, aby władze kanadyjskie mogły znieść ten obowiązek jeszcze przed wdrożeniem nowych przepisów dotyczących azylu w Kanadzie; Komisja będzie uważnie śledzić postępy w zorientowanym na wyniki procesie wdrażania środków, w szczególności w podjęciu przez Kanadę szybkich i odpowiednich działań następczych w związku z misją w Republice Czeskiej w celu zbierania danych, która ma się odbyć przed końcem 2010 r.

Działanie określonego w obecnym dorobku prawnym UE mechanizmu wzajemności UE jest ograniczone w odniesieniu do innych przypadków braku wzajemności, tj. USA (obowiązek wizowy wobec obywateli Bułgarii, Cypru, Rumunii i Polski) oraz Kanady (obowiązek wizowy wobec obywateli Bułgarii i Rumunii). Według państw trzecich, państwa członkowskie nie wypełniają obiektywnych kryteriów zwolnienia z obowiązku wizowego, określonych jednostronnie przez te państwa trzecie w ich prawodawstwie krajowym (np. nie wydają paszportów biometrycznych, nie spełniają progów określonych dla wskaźnika poziomu odmów lub wskaźnika przekroczenia dozwolonego okresu pobytu).

Komisja będzie nadal poruszała te kwestie z państwami trzecimi przy każdej stosownej okazji i na wszelkich odpowiednich forach. Jednocześnie Komisja zachęca Parlament Europejski, Radę oraz państwa członkowskie do refleksji na temat dalszego postępowania w przypadkach braku wzajemności.